

Motion till riksdagen

1987/88:Sk20

av Bengt Harding Olson m. fl. (fp)

med anledning av prop. 1987/88:61 om ändringar i arvs- och gåvoskattelagstiftningen med anledning av äktenskapsbalken, m. m.

Riksdagen har tidigare beslutat om en omfattande civilrättslig reform beträffande äktenskap, samboende, arv, testamente och försäkringar. Reformen följs nu upp skatterettsligt av denna proposition om arvs- och gåvoskatt. Propositionen utgör resultatet av en genomgripande omarbetning av lagrådsremissen i enlighet med lagrådets synnerligen hårda kritik. Det nya regelsystemet är avsett att träda i kraft den 1 januari 1988.

Rättslig harmoni

Utgångspunkten måste vara att det föreligger en harmoni i rättsordningen och i detta fall mellan den civilrättsliga reformen och nu aktuella skatterättsliga proposition. Efter den omfattande omarbetningen av lagrådsremissen har en självklar anpassning skett till det civilrättsliga regelsystemet.

Men harmoni kräver att det föreligger skattefrihet för den arvslott som tillkommer den avlidnes efterlevande make eller sambo. Härigenom uppnås reformens grundsyfte, nämligen att stärka den efterlevandes ekonomiska skydd. För övrigt torde arvsfallet sällan klart ha ökat den efterlevandes skatteförmåga. Dessutom undviks den dubbelbeskattning som annars skulle bli följderna av den civilrättsliga reformen. Denna del av arvsskatten torde också vara försumbar ur skattefinansiell synpunkt.

Rimligt rådrom

Arvsskattelagningen skall enligt huvudregeln i propositionen ske genom ett schematiskt förfarande men regeln skall kunna frångås i större omfattning än enligt gällande rätt. Det är en riktig inställning att låta verkliga delningar i största möjliga omfattning styra skattelagningen. Men då måste varje dödsbo beredas rimligt rådrom för att kunna förebringa erforderlig dokumentation till underlag för en skatteläggning enligt verkliga dispositioner.

Därför bör den nu gällande anståndstiden för företeende av sådana handlingar utökas från fyra till åtta månader. Detta är motiverat särskilt av det skälet att den erforderliga dokumentationen kan förväntas bli mera komplicerad i fortsättningen.

Uppskjutet ikraftträdande

Mot. 1987/88

Sk20

Denna proposition har presenterats vid alldeles för sen tidpunkt. Information om dess skatterättsliga konsekvenser hinner inte spridas på ett sådant sätt att medborgarna ges verklig möjlighet att anpassa sig till det nya rättsläget. Dessutom är risken för allvarliga personliga rättsförluster uppenbar. Grundläggande rättssäkerhetsprinciper kräver att hela reformen uppskjuts till årsskiftet 1988/89.

Särskild övergångsbestämmelse

För den händelse att uppskov ej beviljas beträffande totalreformen måste tillskapas en särskild övergångsbestämmelse i skattelagstiftningen så att man undviker rättsförluster till följd av den orimligt korta ikraftträdandefristen. En sådan regel bör innebära att skattemyndigheten under år 1988 före sitt beslut skall samråda med företrädare för dödsboet i oklara testamentsfall för att bereda möjlighet att genomföra arvsavstånden samt verkliga bodelningar och arvsskiften.

Effektiv information

Effektiv information om ny lagstiftning är självklar i ett rättssamhälle. Detta gäller givetvis även den nu aktuella lagen och – för de fall att ett ikraftträdande skall ske redan den 1 januari 1988 – krävs synnerligen kraftfulla extraordinära insatser.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi

1. att riksdagen beslutar att efterlevande make eller sambo skall vara befriad från skattskyldighet för sin arvslott,
2. att riksdagen beslutar att anstånd för företeende av handling rörande delning av dödsbo enligt 17 § arvs- och gåvoskattelagen skall kunna bestämmas till högst åtta månader,
3. att riksdagen beslutar att uppskjuta ikraftträdandet av den totala civilrättsliga reformen och det skatterättsliga förslaget till den 1 januari 1989,
4. att riksdagen beslutar – för det fall att yrkande 3 ej bifalls – att särskild övergångsbestämmelse införs i arvs- och gåvoskattelagen,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad det i motionen anförts om kraftfulla informationsinsatser.

Stockholm den 24 november 1987

Bengt Harding Olson (fp)

Ulla Orring (fp)

Kjell Johansson (fp)

Britta Bjelle (fp)